

บทที่ 4

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับ การปลูกพืชทดแทนฝิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านหนองหอยเก่า ตำบลแม่แรม อำเภอแมริ่ม จังหวัด เชียงใหม่ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียงดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การทดลอง สมมติฐาน)

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในการปลูกพืชทดแทนฝิ่น และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร

1.1 เพศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 89.8 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 10.2 (ตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	106	89.8
หญิง	12	10.2
รวม	118	100.0

1.2 อายุ

เกษตรกรหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนร้อยละ 39 รองลงมา เป็นกลุ่มอายุ 51-60 ปี มีจำนวนร้อยละ 18.6 ส่วนกลุ่มอายุ 19-30 ปี และ 41-50 ปี มีจำนวนร้อยละ 15.3 เท่ากัน สำหรับกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 11.8 โดยเกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด 19 ปี อายุมากที่สุด 71 ปี อายุเฉลี่ย 40.06 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.393 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19 - 30	18	15.3
31 - 40	46	39.0
41 - 50	18	15.3
51 - 60	22	18.6
มากกว่า 60	14	11.8
รวม	118	100.0

อายุน้อยที่สุด

19 ปี

อายุสูงสุด

71 ปี

อายุเฉลี่ย

40.06 ปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

15.393

1.3 สถานภาพการสมรส

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง มีสถานภาพส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.6 แต่งงานแล้ว และร้อยละ 3.4 เป็นหม้าย (ตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แต่งงานแล้ว	114	96.6
หม้าย	4	3.4
รวม	118	100.0

1.4 ระดับการศึกษา

จากการวิเคราะห์ ข้อมูล พบว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 52.5 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 27.1 รองลงมา เรียนชั้น ป.4-ป.6 ร้อยละ 13.6 เรียนต่ำกว่า ชั้น ป.4 ร้อยละ 3.4 เรียน ชั้นมัธยมปีที่ 1-3 และร้อยละ 3.4 เรียนชั้น มัธยมปีที่ 4-6 (ตามตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ต่ำกว่า ป.4	16	13.6
- ประถมปีที่ 4-6	32	27.1
- มัธยมปีที่ 1-3	4	3.4
- มัธยมปีที่ 4-6	4	3.4
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	62	52.5
รวม	118	100.0

1.5 อ่านภาษาไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้า ครัวเรือน เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.2 อ่านหนังสือไม่ได้เลย ร้อยละ 23.7 อ่านหนังสือได้ดี และร้อยละ 22.0 อ่านหนังสือได้ปานกลาง (ตามตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่สามารถอ่านภาษาไทย

การอ่านภาษาไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อ่านได้ดี *	28	23.7
อ่านได้ปานกลาง **	26	22.0
อ่านไม่ได้เลย	64	54.2
รวม	118	100.0

* อ่านได้ดี หมายถึง สามารถอ่านข้อความที่ให้ทดลองอ่านได้ทั้งหมด และคล่อง

** อ่านได้ปานกลาง หมายถึง สามารถอ่านข้อความที่ให้ทดลองอ่านได้บ้าง แต่ไม่คล่อง

1.6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.7 มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน รองลงมาร้อยละ 25.4 มีจำนวนสมาชิก 1-3 คน และจำนวนร้อยละ 22.9 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 7 คนขึ้นไป โดยมีสมาชิกเฉลี่ย 6.35 คน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.52 (ตามตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด

จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	30	25.4
4-6	61	51.7
มากกว่า 6 คนขึ้นไป	27	22.9
รวม	118	100.0

จำนวนสมาชิกต่ำสุด	2 คน
จำนวนสมาชิกสูงสุด	18 คน
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย	6.35 คน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.52

1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่เป็นแรงงานเกษตร 1-3 คน รองลงมาร้อยละ 27.1 มีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเกษตร 4-6 คน และจำนวนร้อยละ 25.4 มีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเกษตรมากกว่า 6 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเฉลี่ย 3.62 คน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.105 (ตามตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเกษตร

จำนวนแรงงานการเกษตร (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	56	47.5
4-6	32	27.1
มากกว่า 6	30	25.4
รวม	118	100.0

มีแรงงานทำเกษตรต่ำสุด	1	คน
มีแรงงานทำเกษตรสูงสุด	11	คน
มีแรงงานเฉลี่ย	3.62	คน
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.105	

1.8 ตำแหน่งผู้นำทางสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.8 ไม่ได้มีตำแหน่งในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 8.5 เป็นผู้นำเยาวชน และร้อยละ 1.7 เป็นผู้ใหญบ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ตามตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ครัวเรือนเกษตรกรแยกตามตำแหน่งผู้นำทางสังคม

สถานภาพตำแหน่งผู้นำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	1.7
2. ผู้นำเยาวชน	10	8.5
3. ไม่ได้เป็น	106	89.8
รวม	118	100.0

1.9 พื้นที่ทำการเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.8 มีพื้นที่ทำการเกษตร 1-3 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 20.3 มีพื้นที่ ทำการเกษตร 4-6 ไร่ ร้อยละ 8-5 มีพื้นที่ทำการเกษตร 7-12 ไร่ และร้อยละ 3.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 12 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 3.20 ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.509 (ตามตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-3	80	67.8
4-6	24	20.3
7-12	10	8.5
มากกว่า 12	4	3.4
รวม	118	100.0

เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร ต่ำสุด 2 ไร่
 เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร สูงสุด 35 ไร่
 เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 3.20 ไร่
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.509

1.10 รายได้จากอาชีพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96.6 มีรายได้จากอาชีพการเกษตร และร้อยละ 3.4 มีรายได้จากการรับจ้างทั่วไป (ตามตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 รายได้ของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรแยกตามรายได้จากอาชีพ

รายได้จากอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายได้จากการเกษตร	114	96.6
2. รายได้จากการรับจ้างทั่วไป *	4	3.4
รวม	118	100.0

* รายได้จากการรับจ้างทั่วไป เช่นรับจ้างเป็นแรงงานเกษตรในหมู่บ้าน หรือเป็นคนงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่นป่าไม้, โครงการหลวง ฯลฯ

1.11 รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

ครัวเรือนของเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 68.6 มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 60,001-90,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 10.1 มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 30,001-60,000 บาทต่อปี มีเกษตรกร 7 ราย ที่มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนมากกว่า 12,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนทั้งหมดสูงสุด 250,000 บาทต่อปี รายได้ของครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 64,168 บาทต่อปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 29,000.88 (ดังตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 30,000	9	7.7
30,001 - 60,000	12	10.1
60,001 - 90,000	81	68.6
90,001 - 120,000	9	7.7
มากกว่า 120,000	7	5.9
รวม	118	100.0

รายได้ต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี

รายได้สูงสุด 250,000 บาทต่อปี

รายได้เฉลี่ย 64,168 บาทต่อปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 29000.88

1.12 จำนวนปีที่เลิกปลูกฝิ่น

จากการวิเคราะห์ หัวน้ำคร่ำเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 64.4 เลิกปลูกฝิ่นมา มากกว่า 5 ปี รองลงมาร้อยละ 28.8 เลิกปลูกฝิ่นมา 1 ปี และร้อยละ 6.8 เลิกปลูกฝิ่นมา 2-5 ปี (ตามตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนปีที่ได้เลิกการปลูกฝิ่นมาแล้ว

จำนวนปีที่เลิกปลูกฝิ่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ปี	34	28.8
2-5 ปี	8	6.8
มากกว่า 5 ปี	76	64.4
รวม	118	100.0

1.13 ชนิดของพืชที่ปลูกทดแทนฝิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.6 ปลูกผักทดแทนฝิ่น รองลงมา ร้อยละ 35.6 ปลูกไม้ผลทดแทนฝิ่น ร้อยละ 3.4 ปลูกไม้ดอก และร้อยละ 3.4 ปลูกพืชไร่ (ตามตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามชนิดของพืชปลูกทดแทนฝิ่น

ชนิดของการปลูกพืชทดแทนฝิ่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พืชผัก	68	57.6
2. ไม้ดอก	4	3.4
3. ไม้ผล	42	35.6
4. พืชไร่ *	4	3.4
รวม	118	100.0

* หมายถึง ข้าวไร่, ข้าวโพด, ฯลฯ

1.14 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 64.4 เห็นว่าปลูกพืชส่งเสริมมีรายได้มากกว่าการปลูกฝิ่น รองลงมาร้อยละ 25.4 เห็นว่าปลูกฝิ่นมีรายได้ดีกว่า และร้อยละ 10.2 เห็นว่ารับจ้างแรงงานเกษตรมีรายได้ดีกว่าการปลูกฝิ่น (ตามตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปลูกฝิ่นมีรายได้ดีกว่า	30	25.4
2. ปลูกพืชอย่างอื่นมีรายได้ดีกว่า	76	64.4
3. รับจ้างแรงงานเกษตรมีรายได้ดีกว่า	12	10.2
รวม	118	100.0

1.15 ความพอใจในราคาขายผลผลิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83 พอใจในราคาขายผลผลิต และร้อยละ 17 ไม่พอใจในราคาขายผลผลิต (ตามตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ระดับมีความพอใจในราคาขายผลผลิตของเกษตรกร

ความพอใจในราคาขายผลผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พอใจมาก	38	32.2
2. พอใจปานกลาง	20	17.0
3. พอใจน้อย	60	50.8
รวม	118	100.0

1.16 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เกษตรกรหัวหน้าครัวเรือนที่ปลูกพืชทดแทนฝิ่น เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในหน่วยงานของโครงการหลวงหนองหอย และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจำนวนครั้งที่เกษตรกรเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ นั้น พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.7 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 11-20 ครั้ง และร้อยละ 31.4 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 1-10 ครั้ง

เมื่อพิจารณาจำนวนครั้ง (ในรอบ 1 ปี) ของการพบปะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า

เจ้าหน้าที่โครงการหลวง เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 68.7 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 11-20 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 25.4 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่และร้อยละ 5.9 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 1-10 ครั้ง

เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.6 ไม่เคยติดต่อและร้อยละ 25.4 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 1-10 ครั้ง (ตามตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในช่วง 1 ปี ที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่	ไม่เคย	1-10	11-20	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	30 (25.4)	7 (5.9)	81 (68.7)	118 (100)	1.44
2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ	88 (74.6)	30 (25.4)	-	118 (100.0)	0.26
รวม	118	37	81	118	
	-	(31.36) *	(68.65)*	(100.0)	

หมายเหตุ เกษตรกรแต่ละรายอาจติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากกว่า 1 หน่วยงาน

* แสดงค่าร้อยละ จำนวนครั้งที่เกษตรกรเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ

1.17 การได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.0 ได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร และร้อยละ 39.0 ไม่เคยได้รับฟังข่าวสารการเกษตร (ตามตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร

การรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ไม่เคยได้รับฟังข่าวสาร	46	39.0
2. เคยรับฟังข่าวสาร	72	61.0
รวม	118	100.0

ประเภทของสื่อ

1. วิทยู	4. หอกระจายข่าว
2. โทรทัศน์	5. เจ้าหน้าที่โครงการหลวง
3. หนังสือพิมพ์	6. เจ้าหน้าที่อื่น ๆ

1.18 การฝึกอบรมด้านการเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.8 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร รองลงมาร้อยละ 35.6 ได้รับการฝึกอบรมแต่น้อยครั้ง และร้อยละ 18.7 ได้รับการฝึกอบรมบ่อยครั้ง (ตามตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร

การเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	54	45.8
เคยแต่น้อยครั้ง	42	35.6
เคยและบ่อยครั้ง	22	18.7
รวม	118	100.0

ตอนที่ 2 การยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้าน หนองหอยเก่า ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนนการยอมรับในการแปลความของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ดังนี้

0	-	0.6	ไม่ยอมรับ
0.7	-	1.3	ยอมรับน้อย
1.4	-	2.0	ยอมรับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นคำถามเกี่ยวกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 14 คำถาม สามารถตีความการยอมรับของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรได้ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 ท่านได้เพาะกล้าพืชผักด้วยตนเอง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยแล้วส่วนใหญ่ (85%) ทำการเพาะกล้าไม้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 1.831$)

ประเด็นคำถามที่ 2 ท่านปลูกผักกาดหางหงษ์ กะหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี แครอท เบบี้แครอท กะหล่ำปลีแดง กระเทียมต้น หอมญี่ปุ่น ผักกาดหอมห่อ ผักกาดหอมใบแดง พริกหวาน ปวยเล้ง พาร์สลีย์ บ๊วย พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยแล้ว ทำการปลูกผักตามรายการที่ส่งเสริมทุกครัวเรือน ($\bar{X} = 2$)

ประเด็นคำถามที่ 3 ท่านปลูกไม้ดอก แกลดิโอลัส สเตติสเพอริชอาย พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร โดยเฉลี่ยน้อยกว่าครึ่ง (48%) ทำการปลูกไม้ดอก ($\bar{X} = 0.967$)

ประเด็นคำถามที่ 4 ท่านปลูกไม้ผล บัวย ท้อ พลับ พลัม สาลี่ อโวคาโด พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ย น้อยกว่าครึ่งทำการปลูกไม้ผลเมืองหนาว ($\bar{X} = 0.992$)

ประเด็นคำถามที่ 5 ท่านได้กำจัดวัชพืชในการปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร โดยเฉลี่ยแล้วส่วนใหญ่ (88%) ทำการกำจัดวัชพืชที่ปลูกด้วยตนเอง ($\bar{X} = 1.797$)

ประเด็นคำถามที่ 6 ท่านได้ใช้ปุ๋ยรองกันหลุมในการปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรทุกครัวเรือน ทำการใส่ปุ๋ยรองกันหลุมด้วยตนเองในการปลูกพืช ($\bar{X} = 2$)

ประเด็นคำถามที่ 7 ท่านได้ใช้ปุ๋ยเคมีในการปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ทุกครัวเรือนทำการใส่ปุ๋ยเคมีแก่พืชที่ปลูก ($\bar{X} = 2$)

ประเด็นคำถามที่ 8 ท่านได้ใช้ยาฆ่าหญ้าในแปลงปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรทุกครัวเรือน ใช้ยาฆ่าหญ้าในแปลงปลูกพืช ($\bar{X} = 2$)

ประเด็นคำถามที่ 9 ท่านได้มีการเปลี่ยนพันธุ์ไม้ผลจากพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ดี (ติดตา, ต่อกิ่ง, เปลี่ยนยอด) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ (54%) มีการเปลี่ยนพันธุ์ไม้ผลจากพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ดี ($\bar{X} = 1.289$)

ประเด็นคำถามที่ 10 ท่านได้ใช้ฮอร์โมนกับพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ (85%) ได้ใช้ฮอร์โมนกับพืชปลูก ($\bar{X} = 1.729$)

ประเด็นคำถามที่ 11 ท่านได้สร้างโรงเรือนเพาะชำในการปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ (61%) ได้มีการสร้างโรงเรือนเพาะชำปลูกกล้าไม้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 1.373$)

ประเด็นคำถามที่ 12 ท่านได้ใช้การให้น้ำแบบสปริงเกอร์ในการปลูกพืชของท่าน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ (71%) ได้มีการให้น้ำแก่พืชที่ปลูก โดยวิธีการใช้แบบสปริงเกอร์ ($\bar{X} = 1.534$)

ประเด็นคำถามที่ 13 ท่านคัดเกรดผลผลิตของท่าน ทุกครั้ง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ (93%) จะทำการคัดเกรดผลผลิตด้วยตนเอง ($\bar{X} = 1.899$)

ประเด็นคำถามที่ 14 ท่านได้บรรจุหีบห่อผลผลิตของท่านทุกครั้ง พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ (93%) ทำการบรรจุหีบห่อผลผลิตด้วยตนเองทุกครั้ง ($\bar{X} = 1.865$)

จากเนื้อหาคำถามเกี่ยวกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม พบว่าหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ($\bar{X} = 1.663$) (ตามตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยการยอมรับการปลูกพืชทดแทนพื้นของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร

ลำดับ	ข้อความ	ปฏิบัติ ทุก ครั้ง %	ปฏิบัติ บางครั้ง %	ไม่เคย ปฏิบัติ %	รวม %	$\bar{X}$	SD	การแปล ความ
1.	ท่านได้เพาะ กล้าพืชผักด้วยตนเอง	84.8	13.5	1.7	100.0	1.831	.420	ยอมรับ มาก
2.	ท่านปลูกผักกาดหางหงษ์ กระหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี แครอท เบบี้แครอท กะหล่ำปลีแดง กระเทียมดั้น หอม ญี่ปุ่น ผักกาดหอมห่อ ผักกาดหอมใบ แดง พริกหวาน ปวยเล้ง พาร์สลีย์ บิท	100.0	-	-	100.0	2.000	.000	ยอมรับ มาก
3.	ท่านปลูกไม้ดอกแกลดิโอลัส สแตติ สเพอร์ริชอาย	47.5	1.7	50.8	100.0	0.967	.501	ยอมรับ ปานกลาง
4.	ท่านปลูกไม้ผล บัวย ท้อ พลัม พลัม สาลี่ ่อโวคาโด	40.7	17.8	41.5	100.0	0.992	.493	ยอมรับ ปานกลาง
5.	ท่านได้กำจัดวัชพืชในการปลูกพืช ของท่าน	88.1	-	-	100.0	1.797	.325	ยอมรับ มาก
6.	ท่านได้ใช้ปุ๋ยคอกรองกันหลุมในการ ปลูกพืชของท่าน	100.0	-	-	100.0	2.000	.000	ยอมรับ มาก
7.	ท่านได้มีการใช้ปุ๋ยเคมีในการปลูกพืช ของท่าน	100.0	-	-	100.0	2.000	.000	ยอมรับ มาก
8.	ท่านได้ใช้ยาฆ่าหญ้าในแปลงปลูกพืช ของท่าน	100.0	-	-	100.0	2.000	.000	ยอมรับ มาก
9.	ท่านได้มีการเปลี่ยนพันธุ์ไม้ผลจาก พันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ดี (ติดตา ต่อ กิ่ง เปลี่ยนยอด ฯลฯ)	54.3	20.3	25.4	100.0	1.289	.560	ยอมรับ ปานกลาง
10.	ท่านได้ใช้ฮอร์โมนกับพืชของท่าน	84.8	3.4	11.8	100.0	1.729	.361	ยอมรับ มาก
11.	ท่านได้สร้างโรงเรือนในการปลูกพืช ของท่าน	61.0	15.3	23.7	100.0	1.373	.490	ยอมรับ ปานกลาง
12.	ท่านได้ใช้ในการให้น้ำแบบสปริง- เกอร์ในการปลูกพืชของท่าน	71.2	11.8	17.0	100.0	1.534	.455	ยอมรับ มาก
13.	ท่านคัดเกรดผลผลิตของท่านทุกครั้ง	93.2	3.4	3.4	100.0	1.899	.252	ยอมรับ มาก
14.	ท่านได้บรรจุหีบห่อผลผลิตของท่าน ทุกครั้ง	93.2	-	6.8	100.0	1.865	.252	ยอมรับ มาก
ค่าเฉลี่ยรวม					1.663	0.294		ยอมรับ มาก

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด กับตัวแปรตาม ซึ่งได้แก่การยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าไค สแควร์ (χ^2) สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 อายุ

จากการศึกษาจะพิจารณาใช้หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 118 ราย ของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านหนองหอยเก่า ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (χ^2 ที่คำนวณ = 30.3051) ตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

อายุ (ปี)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
19 - 40	52 (43.3)	13 (11.0)
มากกว่า 40	42 (36.4)	11 (9.2)
รวม	94 (79.7)	24 (20.2)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 30.3051$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 6.63$$

$$= \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05}$$

$$df = 1$$

3.2 การอ่านภาษาไทยได้

จากการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอ่านออกเขียนได้ของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า χ^2 ที่คำนวณ = 9.3077) ตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอ่านภาษาไทยได้ กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

การอ่านภาษาไทยได้	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
อ่านได้ดี	22 (18.6)	6 (5.1)
อ่านได้ปานกลาง	21 (17.8)	5 (4.2)
อ่านไม่ได้เลย	51 (43.3)	13 (11.0)
รวม	94 (79.7)	24 (20.3)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 9.3077$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$= \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05}$$

$$\text{d.f.} = 2$$

3.3 ประสพการณ์จากการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

จากสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์จากการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 (χ^2 ที่คำนวณ = 2.3215) (ตามตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ประสพการณ์จากการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

จำนวนปีที่ปลูก (ปี)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
1	24 (20.3)	10 (8.48)
2 - 5	6 (5.1)	2 (1.7)
มากกว่า 5	64 (54.2)	12 (10.2)
รวม	94 (84.7)	24 (15.2)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 2.3215$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$NS = \text{ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ}$$

$$d.f. = 2$$

3.4 รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

จากสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า χ^2 ที่คำนวณเท่ากับ 7.3408) จึงสามารถอธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่างกัน จะยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นแตกต่างกันด้วย (ตามตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

รายได้ (บาท)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
ไม่เกิน 30,000 บาท	6 (5.1)	3 (2.6)
30,000 - 60,000	10 (8.5)	2 (1.7)
60,001 - 90,000	66 (55.9)	15 (12.7)
90,001 - 120,000	7 (5.9)	2 (1.7)
มากกว่า 120,000	5 (4.2)	2 (1.7)
รวม	94 (79.7)	24 (20.3)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 7.3408$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 9.49$$

$$NS = \text{ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ}$$

$$d.f. = 4$$

3.5 ขนาดพื้นที่ถือครอง

จากการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรของ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า χ^2 ที่คำนวณ = 10.4615) จึงสามารถอธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรต่างกัน จะยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นแตกต่างกันด้วย (ตามตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทน

ขนาดพื้นที่ถือครอง (ไร่)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
1 - 3	64 (54.2)	16 (13.5)
4 - 6	19 (16.1)	5 (4.3)
มากกว่า 6	11 (9.3)	3 (2.5)
รวม	94 (79.7)	24 (20.3)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 10.4615$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$= \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01}$$

$$\text{d.f.} = 2$$

3.6 การติดต่อเจ้าหน้าที่

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่ของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า χ^2 จากการคำนวณ = 6.2308) จึงสามารถอธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่ติดต่อเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน จะยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นแตกต่างกันด้วย (ตามตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่ กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

การติดต่อเจ้าหน้าที่ (ครั้ง)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
ไม่เคย	30 (25.4)	88 (74.6)
1 - 10	22 (18.7)	15 (12.7)
11 - 20	56 (47.5)	25 (21.2)
รวม	94 (79.7)	24 (20.4)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 6.2308$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$= \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05}$$

$$\text{d.f.} = 2$$

3.7 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงงานในครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า (χ^2 ที่คำนวณ = 2.6154) ตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานในครัวเรือนกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
1 - 3	24 (20.3)	6 (5.1)
4 - 6	49 (41.5)	12 (10.2)
มากกว่า 6	21 (17.8)	4 (5.1)
รวม	94 (79.7)	24 (20.3)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 2.6154$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$NS = \text{ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ}$$

$$d.f. = 2$$

3.8 การได้รับข่าวสาร

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่า χ^2 จากการคำนวณ = 6.2308) (ตามตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

การได้รับข่าวสาร	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
เคย	57 (48.3)	15 (14.6)
ไม่เคย	37 (31.4)	9 (7.5)
รวม	94 (79.7)	24 (22.1)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 6.2308$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 6.64$$

$$NS = \text{ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ}$$

$$d.f. = 1$$

3.9 ความพอใจในราคาพืชทดแทนฝิ่น

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในราคาพืชทดแทนฝิ่น ของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า χ^2 จากการคำนวณ = 15.3846) จึงสามารถอธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่มีความพอใจในราคาพืชทดแทนฝิ่นต่างกัน จะยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นแตกต่างกันด้วย (ตามตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในราคาพืชทดแทนฝิ่น กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

ความพอใจในราคาพืช ทดแทนฝิ่น	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
พอใจมาก	30 (25.4)	8 (6.8)
ปานกลาง	16 (13.6)	4 (3.4)
น้อย	48 (40.7)	12 (10.2)
รวม	94 (79.7)	24 (20.4)

$$\chi^2 \text{ (คำนวณ)} = 15.3846$$

$$\chi^2 \text{ (ตาราง)} = 5.99$$

$$= \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ } 0.5$$

$$\text{d.f.} = 2$$

3.10 ประสิทธิภาพในการฝึกอบรม

จากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการรับการฝึกอบรมของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า χ^2 จากการคำนวณ = 10.0769) จึงสามารถอธิบายได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมต่างกัน จะยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นแตกต่างกันด้วย (ตามตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการเกษตร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

ประสิทธิภาพในการฝึกอบรม	ระดับการยอมรับ	
	มาก	น้อย
ไม่เคย	43 (36.4)	11 (9.3)
เคยแต่น้อยครั้ง	33 (28.2)	9 (7.5)
เคยแต่บ่อยครั้ง	17 (14.4)	5 (4.2)
รวม	94 (79.0)	24 (21.0)

χ^2 (คำนวณ)	=	10.0769
χ^2 (ตาราง)	=	5.99
	=	มีนัยสำคัญทางสถิติ
d.f.	=	2

จากการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 19-40 ปี มีจำนวนร้อยละ 54.3 มีการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นระดับน้อยร้อยละ 11.0 และยอมรับในระดับมากร้อยละ 43.3 สำหรับเกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีจำนวนร้อยละ 45.6 มีการยอมรับในการปลูกพืชทดแทนฝิ่นในระดับน้อย 9.2 และยอมรับมาก

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของเกษตรกร กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ปรากฏว่าค่าของไค สแควร์ ที่คำนวณได้เท่ากับ 30.3051 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าไค สแควร์ โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (ค่าของไค สแควร์ ในตารางเท่ากับ 9.49) แล้ว ค่าไค สแควร์ ที่คำนวณได้มากกว่าค่าไค สแควร์ ในตาราง แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองความสัมพันธ์ของสถิติ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยของด้านอายุมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่น หรืออาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีผลต่อระดับ

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

1. ด้านการปลูกพืชทดแทนฝิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำพืชผักชนิดใหม่ ๆ เข้ามาส่งเสริมเพื่อช่วยลดปัญหาของโรค แมลง และควรจะมีการส่งเสริมการปลูกไม้ดอกให้มากกว่าที่มีอยู่

2. ด้านราคาการจำหน่ายผลผลิต

เกษตรกรร้อยละ 76.2 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะมีการประกันราคาผลผลิต ซึ่งอาจจะเป็นราคาขั้นต่ำหรือราคาตายตัว และในช่วงที่ผลผลิตออกมาก โครงการหลวงไม่สามารถซื้อได้หมด โครงการหลวงควรจะประสานงานกับหน่วยงานอื่นเข้ามาซื้อผลผลิต

3. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

เกษตรกรร้อยละ 89.8 ให้ข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และโครงการหลวงได้งดการให้สินเชื่อด้านปัจจัยการผลิต โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้ให้สินเชื่อแทน แต่มีข้อระเบียบและขั้นตอนมากในการเข้าเป็นสมาชิก ธ.ก.ส. จึงขอให้ทาง ธ.ก.ส. ลดระเบียบขั้นตอนลงบ้างในบางประเด็น เช่น กรณีผู้ค้าประกัน จะต้องมียกยอ 5 รายต่อผู้กู้ 1 ราย ควรลดเหลือ 3 รายต่อผู้กู้ 1 ราย

4. ด้านการดำเนินงานของศูนย์ / หน่วยงาน

เกษตรกรร้อยละ 13.5 ให้ข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปดำเนินงานในพื้นที่หลายหน่วยงาน และมีกิจกรรมหลายกิจกรรมซ้ำซ้อนกัน จนบางครั้งเกษตรกรบางกลุ่ม ไม่มีเวลาในการประกอบอาชีพ ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ควรที่จะประสานงานกันก่อนที่จะเข้าไปดำเนินงานในพื้นที่